

2026'DA DÜNYAYI NE BEKLİYOR?

YAKINDAN TAKİP EDİLMESİ GEREKEN 14 KONU

İKV Uzman Kadrosu

2026

2026'da Dünyayı Ne Bekliyor?

Yakından Takip Edilmesi Gereken 14 Konu

İKV Uzman Kadrosu

1. AB Konseyi Dönem Başkanlıkları: GKRY ve İrlanda

GKRY Dönem Başkanlığı

GKRY, 2026'nın ilk yarısında, 1 Ocak-30 Haziran arasında AB Konseyi Dönem Başkanlığı'nı yürütecek. Polonya, Danimarka ve GKRY, 18 aylık üçlü Konsey Başkanlığı dönemi için "güçlü ve güvenli Avrupa", "rekabetçi Avrupa" ve "özgür ve demokratik Avrupa" olmak üzere üç ilke belirlemişlerdi. GKRY, dış ilişkilerine verdiği önemi, bağımsızlığı ve küresel etkileşimi vurgulayan "Dünyaya Açık, Özerk Bir Birlik" sloganıyla çalışma programını uygulayacağını duyurdu.

GKRY'nin dönem başkanlığı önceliklerinin, özerklik ve bağımsızlık ekseninde ve güvenlik merkezli, çok taraflılığı önceleyen bir yaklaşımla şekillendiği görülüyor. Ada ülkesi olması nedeniyle su ve deniz güvenliğinin öne çıkarılması da bu çerçevede anlamlı görünüyor. Aynı zamanda GKRY'nin komşuluk ile bölgesel ilişkiler ve küresel iş birliklerine önem vereceğini aktarması, dönüşen ve değişen küresel düzene bir meydan okuma gibi algılanabilir. Bununla birlikte Türkiye'nin isminin doğrudan zikredilmesine ek olarak, komşularla uzun süredir çözülememiş sorunların çözülmesi bağlamında vurgular da öncelikler arasında yer alıyor.

Türkiye'nin AB ile ilişkilerinde en belirleyici konulardan olan Kıbrıs politikası ile GKRY'nin meseleyi ele alış biçimi arasındaki ontolojik yaklaşım farklılıkları dikkate alındığında, kalıcı bir çözüme ne ölçüde yaklaşıldığı önemli bir soru işareti olarak varlığını koruyor.

Bunun dışında rekabetçiliğin geliştirilmesi bakımından Tek Pazar'ın tamamlanması ve fırsat eşitliği başta olmak üzere, sosyal politikaların iyileştirilmesi gibi öncelikler de bulunuyor.

İrlanda Dönem Başkanlığı

2026'nın ikinci yarısında AB Konseyi Dönem Başkanlığı'nı yürütecek olan İrlanda, bu görevi sekizinci kez üstlenecek. İrlanda'nın dönem başkanlığını devralmasıyla birlikte Litvanya ve Yunanistan ile yeni üçlü Konsey Başkanlığı programı ve öncelikleri de açıklanacak. İrlanda'nın önceliklerinin konut, enerji, ulaştırma, dijital dönüşüm, ticaret, tarım ve dış politika konularından oluşması bekleniyor. Ancak katılımcı demokrasinin bir parçası olarak yapılan açık çağrı sonucunda 484 görüş toplanarak toplum, iş dünyası ve sivil toplumun katkılarıyla dönem başkanlığı programının şekillenmesi bekleniyor. Günden güne daha fazla dijitalleşen dünyada saha diplomasisinin öneminin hâlâ yüksek olduğuna dikkat çekilirken, Avrupa içi topluluklar arası iletişimin güçlendirilmesinin önemsendiği ve bu doğrultuda çalışmaların hayata geçirileceği kaydediliyor. Hâlihazırda AB dönem başkanlığını yürüten GKRY ile yakın temas ve iş birliği yapılmasının beklendiği ifade ediliyor.

Melike SÖNMEZ
İKV Uzman Yardımcısı

2. COP31 İklim Zirvesi: Türkiye-Avustralya Ortaklığı

Brezilya, Belém’de gerçekleşen COP30 sonunda alınan kararlar COP31, Avustralya başkanlığında ve Türkiye ev sahipliğinde 9-20 Aralık 2026 tarihlerinde Antalya’da düzenlenecek. Türkiye oldukça rekabetçi bir yarışın sonucunda “hiçbir ülkenin geride bırakılmayacağı daha adil ve kapsayıcı bir diplomasi” hedefiyle ilk kez ev sahipliğini elde etti.

COP31 çerçevesinde Pre-COP toplantıları ise bir Pasifik ülkesinde düzenlenecek. COP31 Liderler Zirvesi’nin ise İstanbul’da yapılması bekleniyor. Bu doğrultuda 196 ülkenin liderleri iklim kriziyle ilgili taahhütlerini ve çözüm önerilerini Türkiye’de tartışacak.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum COP31 Başkanı olarak atanırken, Avustralya İklim Değişikliği ve Enerji Bakanı Chris Bowen Müzakereler Başkanı olarak görev yapacak. İklim Değişikliği Başkanlığı ise Türkiye’nin COP31 sürecinde teknik ve diplomatik koordinasyon süreçlerini yürütecek.

Ülkemizin ev sahipliğini üstleneceği bu önemli konferansta Türkiye, iklim mücadelesinde yüksek önem atfettiği adil geçiş ve iklim finansmanına erişim konularını öne çıkarmak için önemli bir fırsatla karşı karşıya.

Melike SÖNMEZ
İKV Uzman Yardımcısı

3. AB’nin 2026 Öncelikleri

AB’nin 2026 yılında Birliğin bağımsızlığını ön plana çıkarmaya devam etmesi oldukça muhtemel görülüyor. Buna paralel olarak, AB’nin rekabetçilik düzeyinin artırılması ve Tek Pazar’ın tam olarak hayata geçirilmesi için sadeleştirme sürecine ivme kazandırılması planlanıyor. Ekonomik gücü artırmanın yanı sıra, imalat ve temiz enerji alanlarında AB’de uygun fiyatlar öncelik hâline getirilecek ve istihdamın artırılması için çalışmalar yürütülecek. Ek olarak, AB’nin sınırlarının güçlendirilmesi 2026’da da gündem olmaya devam edecek.

Göç ve İltica Paktı 2026 senesinde AB’nin öncelikleri arasında en kapsamlı düzenlemelerden biri olarak karşımıza çıkıyor. 10 Nisan 2024’te AP’nin ardından 14 Mayıs 2024’te AB Konseyi de Birlik düzeyinde göçün yönetilmesi ve ortak iltica sisteminin geliştirilmesi için yeni kararlar içeren Göç ve İltica Paktı’nı (*The Pact on Migration and Asylum*) kabul etmişti. Bunu takiben 11 Haziran 2024 tarihinde yürürlüğe giren pakt, 12 Haziran 2026 itibarıyla uygulanmaya başlayacak.

Göç ve İltica Paktı, “Dış Sınırların Korunması”, “Hızlı ve Verimli Prosedürler”, “Etkin Dayanışma ve Sorumluluk Sistemi” ve “Uluslararası Ortaklıklarda Göç” başlıklı dört sütundan oluşuyor. Buna göre AB, dış sınırlarını daha sıkı politikalarla korumayı ve sınırlardaki tarama süreçlerini daha etkili biçimde gerçekleştirmeyi hedefliyor. Bu pakt ile Birlik sınırlarından düzensiz geçiş yapan kişilerin sağlık, kimlik ve güvenlik

taramalarından geçmesi kuralı getirilerek, bu kural için zaman sınırı da belirlendi. Ek olarak, iltica başvurusu yapan kişilerin parmak izi ve kimlik bilgileri de kayıt altına alınacak ve bu bilgiler bir süre saklanacak. Pakt, iltica başvurularında uygulanacak zorunlu sınır prosedürleri için 12 haftalık bir süre ve AB'nin kabul kapasitesine göre kişi limiti de getirecek.

Göç ve İltica Paktı'nda yer alan, kabul edilmesi gerekirken buna rağmen kabul edilmeyen her mülteciye karşılık AB Üye Devletlerinin bir miktar para ödemesi ya da farklı desteklerde bulunmasına ilişkin kural ise Polonya tarafından sert bir dille eleştirilmişti. Bununla beraber, 2025 yılında Macaristan, Slovakya ve Çek Cumhuriyeti tarafından Göç ve İltica Paktı'nı reddettiklerini belirten açıklamalar geldi. 2026 yılında uygulamaya konması planlanan paktın oldukça tartışmalı olmasından dolayı ne kadar başarılı olacağı sorusu belirsizliğini koruyor. Öte yandan, 2026 yılında Geri Dönüş Tüzüğü (*Return Regulation*) ise göç ve güvenlik bağlamında AB'nin somut adımlar atması beklenen düzenlemeler arasında yer alıyor.

2026'da Birliğin gündeminde olacak bir başka mesele ise iklim konusu. AB, iklim değişikliğini küresel çözüm gerektiren ortak bir sorun olarak nitelendiriyor. AB, oluşturduğu düzenlemelerle kendi iklim hedeflerini ilerletirken, aynı zamanda AB dışı birçok ülkeyi zayıf iklim politikaları nedeniyle eleştiriyor ve "karbon kaçağı" riskine vurgu yapıyor. Karbon kaçağı, AB'de yerleşik şirketlerin karbon yoğun üretimini, AB'ye kıyasla daha gevşek iklim politikalarına sahip ülkelere kaydırması ya da AB ürünlerinin, daha fazla karbon salımı içeren ithal ürünlerle ikame edilmesi hâlinde ortaya çıkıyor. Bununla mücadele etmek amacıyla Birlik, AB'ye ithal edilen belirli malların üretimi sırasında ortaya çıkan gömülü karbon emisyonları için bir bedel ödenmesini sağlayan yeni bir sistemi uygulamaya koyuyor. Söz konusu sistem, yani Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (*The Carbon Border Adjustment Mechanism-CBAM*), AB'ye giren karbon yoğun ürünlerin üretimi sırasında ortaya çıkan karbon emisyonlarına adil bir fiyat uygulanmasını sağlayan ve AB üyesi olmayan ülkelerde daha temiz sanayi üretimini teşvik etmeyi amaçlayan bir araç olarak tanımlanıyor. 1 Ekim 2023'ten 2025 yılının sonuna kadar bir geçiş süreci içinde olan bu düzenleme 2026 itibarıyla kalıcı uygulama dönemine giriyor.

İklim konusunda öne çıkacak bir başka düzenleme ise Döngüsel Ekonomi Yasası (*the Circular Economy Act*). Bu yasa ile AB, ikincil ham maddeler için bir Tek Pazar oluşturmayı, yüksek kaliteli geri dönüştürülmüş malzeme arzını artırmayı ve bu malzemelere olan talebi AB içinde teşvik etmeyi amaçlıyor. Avrupa'da %12 olan döngüsellik oranını 2030 yılına kadar %24'e çıkarmayı hedefleyen AB, 2026 yılında Döngüsel Ekonomi Yasası'nı kabul etmeyi planlıyor. Böylece, AB'nin iklim hedeflerine ve döngüsel ekonomide lider olma hedeflerine katkıda bulunulacak.

Dijital dönüşüm kapsamında Yapay Zekâ Yasası (*AI Act*) da 2026 yılında Birliğin öncelik alanlarından biri olacak. AB tarafından geliştirilen Yapay Zekâ Yasası, dünya üzerinde büyük bir düzenleyici tarafından yapay zekâyâ ilişkin yapılan ilk düzenleme olarak biliniyor. Yapay Zekâ Yasası, yapay zekâ geliştiricilerine ve dağıtıcılarına yapay zekânın belirli kullanımlarına ilişkin net gereksinimler ve yükümlülükler sağlıyor. Bununla beraber, başta KOBİ'ler olmak üzere işletmeler için idari ve mali yüklerin azaltılması amacıyla bazı kurallar koyuyor. Yapay Zekâ İnovasyon Paketi ve Yapay Zekâ Koordineli

Planı ile güvenilir yapay zekânın gelişimini desteklemeye katkı sunuyor. Aynı zamanda bireylerin ve işletmelerin güvenliğini ve haklarını da güvence altına alıyor.

1 Ağustos 2024'ten beri yürürlükte olan Yapay Zekâ Yasası'ndaki çoğu kural 2 Ağustos 2026 itibarıyla uygulanmaya başlayacak. Yasada yer alan yüksek riskli yapay zekâ sistemlerine ilişkin kuralların da 2 Ağustos 2026'da yürürlüğe girmesi planlanmasına karşın, Komisyon Kasım 2025'te bu kuralların ertelenmesine ilişkin teklifte bulundu. Bununla beraber, yasada yer alan şeffaflık ve yeniliği destekleme tedbirlerinin de 2026'da uygulanması planlanıyor. Ayrıca ulusal ve AB düzeyindeki denetim ve yaptırım mekanizmaları da güçlendirilecek. Son olarak, 2026'da destek araçlarının geliştirilmesi ve uygulama rehberlerinin de yayımlanması bekleniyor.

Güvenlik risklerinin oldukça arttığı bugünlerde AB'nin önceliklerinden bir diğerinin savunma olması da kaçınılmaz. 19 Mart 2025 tarihinde Komisyon, küresel belirsizliklere işaret ederek Avrupa'nın Yeniden Silahlandırılması/Hazırlık 2030 konulu Beyaz Kitap'ı yayımladı ve böylece savunma politikasına ilişkin yeni planını açıkladı ve SAFE programı da kabul edildi. 2026 yılında AB, 2025'te belirlediği hedefleri gerçekleştirmek için savunma alanında somut adımlar atmayı planlıyor. Buna paralel olarak 2026 bütçesinde üye ülkelerin savunma kapasitesini artırmak için önemli bir pay ayrıldı. SAFE kapsamında üye ülkelere sağlanacak krediler de 2026 yılında dağıtılacak. Bununla beraber, savunma sanayi üretim kapasitesini güçlendirmek ve bu alandaki teknolojiyi geliştirmek amacıyla finansman da sağlanacak.

Rekabetçilik gücündeki düşüşünü tersine çevirerek, inovasyon kapasitesini artırmayı ve stratejik bağımlılıklarını azaltmayı hedefleyen AB, bu bağlamda 2025 yılında Rekabetçilik Pusulası'nı (*A Competitiveness Compass for the EU*) kabul etmişti. AB'nin en önemli gündem maddelerinden biri olan rekabetçiliğe katkı sağlamak amacıyla 2026'da ivme kazandırılması beklenen konulardan biri Kritik İlaçlar Yasası (*Critical Medicines Act*) oldu. Bununla beraber, 2026'da ele alınacak diğer AB düzenlemeleri ise 28'inci İnovatif Şirketler Rejimi (*28th Regime for Innovative Companies*) ve Tasarruflar ve Yatırımlar Birliği'ne ilişkin olacak. Ek olarak, Avrupa İnovasyon Yasası'nın (*European Innovation Act*) kamuya istişare sürecinin 2025'te tamamlandığı ve 2026'da Komisyon tarafından teklifin sunulacağı duyuruldu. Ayrıca, Sanayi Hızlandırma Yasası'na (*the Industrial Accelerator Act*) ilişkin çalışmaların sürdürüleceği de 2026 çalışma programında kaydedilmişti. Son olarak, AB kurumlarının 2026'da rekabetçilik alanında ivme kazandıracacağı diğer bir konu ise Otomotiv Paketi (*Automotive package*) olarak karşımıza çıkıyor.

AB'nin uzun vadeli stratejik önceliklerinin çoğuyla uyumlu ve geniş kapsamlı bir hedef olan sadeleştirme, 2025'te olduğu gibi 2026'da da gündemdeki yerini koruyacak. Bu bağlamda Komisyon, rekabetçiliği AB genelinde tesis etmek ve Birlik politikalarının etkili şekilde uygulanması için yeni torba yasa (*Omnibus packages and proposals*) teklif edeceğini duyurmuştu. 2026'da ise KOBİ'ler, savunma hazırlığı, kimyasal ürünler ve dijital konularda sadeleştirme teklifleri üzerinde çalışmalar yürütüleceği belirtildi.

Hatice Fulya TOPYILDIZ

İKV Uzman Yardımcısı

4. 2026'da Avrupa'daki Seçimler

Slovenya: Genel Seçim

Slovenya'da en son Nisan 2022'de düzenlenen seçimlerin ardından genel seçimlerin 22 Mart 2026 tarihinde yapılacağı duyuruldu. Seçimlerde yarışacak iki parti ise mevcut koalisyonun ana partisi olan Başbakan Robert Golob liderliğindeki Özgürlük Hareketi ile sağ popülist eğilimli Sloven Demokrat Partisi olacak.

Macaristan: Parlamento Seçimi

Macaristan'daki parlamento seçimlerinin 2026 yılının nisan ayında yapılması planlanıyor. 2010 senesinden beri iktidarda olan Başbakan Viktor Orbán ve partisi Macar Yurttaş Birliği (*Fidesz*), 2026'da gerçekleşecek seçimlerde eski bir Fidesz yöneticisi olan ve daha sonra muhalefetin liderliğine yükselen Peter Magyar ile yarışacak. Magyar, ekonomik gücün artırılması ve AB ile ilişkilerin iyileştirilmesi gerektiğini savunan bir merkez sağ siyasetçi olarak karşımıza çıkıyor. Başbakan Viktor Orbán ile rakibi Magyar'ın anketlerde birbirlerine oldukça yakın olması, Orbán'ın uzun süren iktidarının geleceğine yönelik soru işaretlerine yol açıyor.

İsveç: Genel Seçim

İsveç'te en son 2022 yılında yapılan ve sağ popülist parti İsveç Demokratları'nın (*Sweden Democrats*) oylarını artırdığı seçimlerden sonra yeni seçimler 13 Eylül 2026 tarihinde düzenlenecek. İsveç Başbakanı Ulf Kristersson, 2026 seçimlerinde yabancı müdahale tehdidi ve siber saldırılara ilişkin uyarıda bulundu ve bu konuda muhalefet partileriyle görüşeceğini söyledi. Seçimlerde en güçlü partilerden ilki Sosyal Demokratlar, geniş kapsamlı sosyal refahı savunurken, onun karşısında sağ popülist parti İsveç Demokratları yer alıyor. Bu sebeple 2026 seçimlerinin gündeminde göç, güvenlik, özgürlükler ve sosyoekonomik yaşam koşulları yer alacak.

Bosna-Hersek: Genel seçim

Bosna-Hersek'te genel seçimlerin 4 Ekim 2026 tarihinde yapılması planlanıyor. Bosna-Hersek'teki iki entiteden biri olan Sırp Cumhuriyeti'nde (RS) görevden alınan eski Başkan Milorad Dodik'in yerine geçecek ismin belirlenmesi için yapılan erken seçimi Sinisa Karan kazanmıştı. Dodik ise ayrılıkçı söylemlerle gündeme geliyordu. Bosna-Hersek'te 4 Ekim 2026'da yapılacak genel seçimler, ülkenin parlamentosu ve üç üyeli Devlet Başkanlığı Konseyi (Boşnak, Hırvat, Sırp temsilcileri) için kritik bir süreç olacak. 2025 yılındaki gelişmelerin etkisiyle, seçim kampanyaları etnik ve bölgesel politikalar ile AB entegrasyonu ekseninde şekillenecek.

Danimarka: Genel seçim

ABD Başkanı Trump'ın Grönland'ı ABD'ye katma planlarının tartışıldığı ve Danimarka'nın AB Konseyi Dönem Başkanlığı'nı üstlendiği 2025 yılını takiben 2026 yılında Danimarka'da genel seçim yapılması planlanıyor. 2025 yılında gerçekleşen yerel seçimlerde Başbakan Mette Frederiksen'in partisi Sosyal Demokratlar büyük bir oy kaybı yaşamıştı. 2026 seçimlerinde ise Sosyal Demokratlar, Liberal Parti, İlmililer ve Danimarka Halk Partisi arasında gerçekleşecek yarışın konularının gelir dağılımı, göç ve Grönland olması

bekleniyor. 2025 yılında yapılan anketlerde Sosyal Demokratlar ön sıralarda yer alıyor ve sağ popülist eğilimli Danimarka Halk Partisi'nin mecliste koltuk elde etmeye devam edeceği tahmin ediliyor.

Hatice Fulya TOPYILDIZ

İKV Uzman Yardımcısı

5. Trump Dönemi ABD Politikalarının Küresel Yansımaları, Transatlantik İlişkiler ve Ara Seçimler

ABD, Bağımsızlık Bildirgesi'nin 250'nci yılını 4 Temmuz 2026 tarihinde kutlamaya hazırlanıyor. Ancak demokrasi ve özgürlüğün temel taşlarının atılmasının üzerinden geçen 250 yılın ardından, uzun süre övünülen Amerikan değerlerinin, ABD Başkanı Donald Trump'ın ikinci döneminin ilk gününden itibaren ciddi bir aşınma sürecine girdiği görülüyor. Donald Trump'ın küreselleşme yerine korumacı politikaları seçmesinin bir yansıması olarak başlatılan tarife savaşları, Ukrayna savaşına yönelik tutum, Venezuela operasyonu ve transatlantik ilişkilerde yaşanan ayrışmalar, ABD'nin dış politikada daha saldırgan ve tek taraflı bir çizgiye yöneldiğini ortaya koyuyor.

Bu çerçevede, 2026 yılında ABD politikalarının küresel yansımaları, tarife savaşlarının ekonomik etkileri, Orta Doğu'daki gelişmelere yaklaşımı, Rusya-Ukrayna müzakerelerindeki konumu, Venezuela, transatlantik ilişkiler ve ara seçimler, yakından takip edilmesi gereken başlıca gündem maddeleri arasında yer alıyor.

ABD'nin 2026 yılında uluslararası ilişkilerde ilerleyeceği yolu öngörmek güç. Belirsizliklerin hüküm sürdüğü bir yılın yaşanması muhtemel görünüyor. 2025 yılı, Trump yönetiminin tehdit ve ödül mekanizmalarını yoğun biçimde kullandığı bir dönem olarak geride kaldı. Avrupalı müttefikler savunma harcamalarını artırmaya zorlanırken, ticaret savaşlarından daha az zarar görmek isteyen birçok ülke kendi çıkarlarından ödün verdi. AB'den Çin'e uzanan geniş bir coğrafyada ABD gümrük tarifeleri uygulanmaya başlandı. Bu politikalar kısa vadede ABD açısından kârlı görünse de özellikle Çin'den temin edilen nadir toprak elementlerine erişimin kısıtlanması, orta ve uzun vadede ABD için ciddi yapısal sorunlar yaratma potansiyeli taşıyor.

Transatlantik ilişkilere bakıldığında, uzun süredir ABD'nin güvenlik şemsiyesi altında olan AB, NATO bağıını korumakla birlikte ABD'den daha bağımsız, savunma ve güvenlik alanında kendine yetebilen bir yapı inşa etme yönünde çabalarını sürdürüyor. Bu eğilim, transatlantik ilişkiler tarihinde önemli bir kırılma noktası olarak değerlendirilebilir. İlişkilerin geleceğini belirleyecek bir diğer önemli başlık ise Grönland meselesi.

Öte yandan, Kasım 2026'da ABD'de ara seçimler gerçekleşecek. Bu seçimler, Trump'ın siyasi gücünün pekişip pekişmeyeceğini belirleyecek ve Kongre'nin hangi parti tarafından kontrol edileceğini ortaya koyacak. Tarihsel olarak muhalefet partisinin ara seçimlerde avantajlı olduğu düşünüldüğünde, Demokratların güç kazanması mümkün. Ancak bu durum, 2028 başkanlık seçimlerinde Demokratların başarıya ulaşacağı anlamına gelmiyor. Ayrıca Georgia, Nevada, Arizona, Michigan ve Wisconsin gibi kritik salıncak eyaletlerde gerçekleştirilecek valilik seçimleri ülke genelinde eyalet meclislerinin

kontrolünü etkileyebilecek yasama seçimleri ve Los Angeles ile Vaşington gibi büyük şehirlerdeki belediye başkanlığı yarışları da siyasi tabloyu şekillendirecek.

2025 yılının sonuna gelinirken ABD’de yüksek düzeyde kutuplaşmış bir seçmen profili, devam eden Epstein skandalı, Trump yönetiminin Fed dâhil olmak üzere iç kurumlarla yaşadığı gerilimler, ekonomik büyüme ve istihdam tartışmaları dikkat çekiyor. Bu tabloya, 2026’nın başında ICE polisinin bir ABD vatandaşını vurmasıyla tırmanan iç gerilim eklendi. Olayın ardından birçok şehirde protestolar başladı. ICE polisinin giderek sertleşen uygulamaları, seçmen davranışını ara seçimler öncesinde etkileyebilecek önemli bir faktör olarak dikkat çekiyor. Buna, Venezuela operasyonu dâhil dış politikada artan saldırgan söylem ve eylemler de eklendiğinde, ara seçimlerin yalnızca ABD iç siyaseti açısından değil, küresel ölçekte de yakından izleneceği açık.

Venezuela

2026’nın ilk günlerine damga vuran gelişmelerden biri, ABD’nin Venezuela Devlet Başkanı Nicolas Maduro ve eşini hedef alan operasyonu oldu. ABD yönetimi bu operasyonu, Maduro’nun otoriter yönetimi ve uyuşturucu ticareti iddialarıyla gerekçelendirdi. Ancak operasyonun asıl amacının Venezuela’nın zengin doğal kaynakları üzerinde kontrol sağlamak ve Maduro’nun Çin ve Rusya ile kurduğu yakın ilişkileri sonlandırmak olduğu yönünde değerlendirmeler dikkat çekti. Maduro’nun ABD’de yargılanacağı ve “demokratik geçiş” sağlanana kadar Venezuela’nın petrol yataklarının ABD denetiminde olacağı açıklandı. Bunun, ABD’nin bölgedeki son operasyonu olup olmayacağı ise belirsizliğini koruyor. Trump yönetimi, Latin Amerika’daki diğer ülkelere yönelik sert söylemini sürdürüyor.

Venezuela operasyonu, uluslararası hukuk ve devlet egemenliği açısından ciddi tartışmaları da beraberinde getirdi. İspanya ve bazı Latin Amerika ülkeleri, askerî müdahaleyi açıkça reddettiklerini duyurdu. AB cephesinde ise 26 üye ülkenin desteklediği ortak açıklamada, tarafların sükûnete ve itidale davet edildiği görüldü.

Grönland

Trump’ın yaklaşık bir yıldır sürdürdüğü Grönland söylemi, gittikçe ciddileşiyor. Yakın dönemde Beyaz Saray’dan yapılan açıklamada, Trump’ın “ulusal güvenlik” gerekçesiyle askerî güç kullanımı dâhil olmak üzere Grönland’ın ilhakına yönelik seçenekleri değerlendirdiği ifade edildi. Bu açıklamalar AB liderlerinden sert tepki gördü ve Grönland’ın AB toprağı olduğu özellikle vurgulandı. Bununla birlikte, Grönland’ın sahip olduğu doğal kaynaklar ve nadir toprak elementleri, meselenin merkezinde yer alıyor. ABD hem bu kaynaklara erişmek hem de bölgede bilimsel araştırmalar, altyapı yatırımları ve doğal kaynak edinimi yoluyla varlığını artıran Çin’in etkisini sınırlamak istiyor.

Mevcut durumda Grönland’ın statüsünün değiştirilmesine karşı çıkan ülkeler, ABD’den gelebilecek yeni gümrük tarifeleri tehdidiyle karşı karşıya. Trump, bu tür ekonomik baskılar yoluyla Avrupa’yı geri adım atmaya zorlayabileceğine inanıyor. Önümüzdeki dönemde Trump’ın bu konuda alabileceği beklenmedik bir karar, transatlantik ilişkileri kökten sarsabilir. Böyle bir senaryoda NATO ittifakının geleceği de bir soru işareti hâline gelecektir.

6. Küresel Gündem: G20 ve G7 Zirveleri

G20 ABD Dönem Başkanlığı ve Miami Zirvesi

ABD, 1 Aralık 2025 itibarıyla G20 Dönem Başkanlığı'nı devralarak, 2009'dan bu yana ilk kez bu platforma yeniden ev sahipliği yapma sürecine girdi. 2026 yılı G20 takviminin, ABD'nin 250'nci kuruluş yıl dönümüyle çakışması, Vaşington'un bu dönemi küresel ekonomik yönetim tartışmalarında kendi önceliklerini daha görünür kıldığı bir siyasal mesaj alanı olarak da değerlendirmek isteyebileceğine işaret ediyor. Bu çerçevede Aralık 2026'da Miami'de düzenlenmesi planlanan G20 Liderler Zirvesi'nin, ABD'nin "yeni bir G20" söylemini somutlaştırdığı bir sahne olması bekleniyor.

ABD'nin açıkladığı yaklaşım, G20'nin son yıllarda genişleyen iklim, kalkınma ve kapsayıcılık odaklı gündeminden daha dar bir "çekirdek ekonomi" gündemine dönüş hedefini yansıtıyor. Öne çıkan üç ana tema; düzenleyici yüklerin azaltılması, uygun fiyatlı ve güvenli enerji arzı ile tedarik zincirlerinin güçlendirilmesi ve yeni teknolojiler ile inovasyon alanında ilerleme sağlanması şeklinde sıralanıyor. Bu öncelikler, küresel ekonomide yapay zekâ ve veri odaklı dönüşümün hızlandığı, enerji piyasalarında ise güvenlik ve maliyet tartışmalarının yeniden öne çıktığı bir dönemde, ABD'nin rekabetçilik ve üretkenlik vurgusunu G20 gündemine taşımayı amaçladığını gösteriyor. Buna ek olarak, ticaret başlıklarında uzlaşma alanlarını belirlemeye dönük ilave bir çalışma düzeninin oluşturulması, 2026 boyunca müzakerelerin daha sonuç odaklı, ancak aynı zamanda daha sert pazarlıklara açık ilerleyebileceğine işaret ediyor.

Bununla birlikte G20 2026 dönemi yalnızca içerik değil, yöntem ve "kapsayıcılık" tartışmaları üzerinden de gündeme gelecek. Zira, ABD'nin Kasım 2025'te Johannesburg'da düzenlenen G20 Zirvesi'ne katılmaması ve izleyen dönemde ev sahibi ülke olarak davet yaklaşımını daha seçici biçimde kurgulayacağına dönük sinyaller, G20'nin geleneksel süreklilik ve uzlaşma üretme kapasitesi açısından soru işaretleri yaratıyor. Gündemin daraltılması, bazı üyeler açısından G20'nin gelişmekte olan ülkelerin kalkınma finansmanı, borç sürdürülebilirliği, iklim uyumu ve eşitsizlik gibi başlıklarda oynadığı rolü zayıflatma riski taşıyabilir. Bu durum, Miami Zirvesi'ni yalnızca bir liderler buluşması olmaktan çıkarıp, G20'nin meşruiyeti ve işlevi üzerine daha geniş bir tartışmanın düğüm noktası hâline getirebilir.

Aralık 2026'da Miami'de düzenlenecek G20 Zirvesi'nin ardından dönem başkanlığı Birleşik Krallık'a devredilecek.

G7 Fransa Ev Sahipliği ve Évian Zirvesi

Fransa, 2026 yılında G7 Dönem Başkanlığı'nı üstlenerek liderler zirvesine 14-16 Haziran 2026 tarihlerinde Haute-Savoie bölgesindeki Évian-les-Bains'de ev sahipliği yapmaya hazırlanıyor. Böylelikle, 2003 yılında düzenlenen G8 Évian Zirvesi'nden 23 yıl sonra ve

2019'daki G7 dönem başkanlığından yedi yıl sonra düzenlenecek zirve toplantısı, Fransa'nın 2026 G7 Dönem Başkanlığı kapsamında Paris'in "çıkı üretme" iddiasının test edileceği bir zemin hâline geliyor.

Fransa'nın önceki dönem tecrübelerinde görüldüğü gibi, "outreach" (üye olmayan ülkeleri davet ederek dosyaları genişletme) yaklaşımını sürdürmesi mümkün. Ancak 2026'da jeopolitik gündemin sertleşmesi ve bazı üyeler arasında ekonomi güvenliği ile iç politika hassasiyetlerinin artması, gündemin daraltılması yönünde baskı da yaratabilir.

Évian Zirvesi'nin arka planında birkaç yapısal gerilim alanı öne çıkıyor: ABD-Avrupa hattında ticaret ve tarifeler kaynaklı sürtüşmeler, Rusya-Ukrayna savaşının seyri ve yaptırımların geleceği, Orta Doğu'daki çatışmaların enerji piyasaları ve güvenlik mimarisi üzerindeki etkileri, kritik mineraller ve tedarik zincirlerinde dayanıklılık arayışları, yapay zekâ ve yeni teknolojilerde standartlar ve yönetim tartışmaları. Bu başlıkların her biri, ortak bir liderler metni üretmeyi zorlaştırabilecek görüş ayrılıkları barındırırken, Fransa açısından da "birlik görüntüsü" üretme ve somut sonuç çıkarma baskısını artırabilir.

Fırat Akan

İKV Uzman Yardımcısı

7. Rusya-Ukrayna Savaşının Beşinci Yılında Sona Gelindi mi?: ABD Politikasındaki Değişim ve Müzakere Girişimleri

ABD Başkanı Donald Trump'ın en büyük söylemlerinden biri, Rusya-Ukrayna savaşını bir günde bitireceği iddiasıydı. Göreve gelmesinin üzerinden tam bir yıl geçti fakat savaş bitmiş değil. Eski ABD Başkanı Joe Biden'ın aksine bir politika izleyen Trump, Ukrayna'nın tamamen yanından olmayı tercih etmedi ve ilk başlarda olumsuz bir yaklaşım içerisinde kaldı. Daha sonrasında ise biraz daha ılımlı bir havaya giren Trump, Ukrayna'yı oyun dışı bırakmadan hem Rusya hem Ukrayna ile iletişim içerisinde barış çalışmaları sürdürmeye başladı. Burada en önemli gelişmelerden biri Trump'ın Alaska'da Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ile görüşmesi oldu. Daha sonrasında iki taraf da görüşmeyi olumlu şekilde anlatmış olsa da elle tutulur bir ilerleme kaydedilemedi. Fakat ABD'nin barışı sağlama yönündeki çalışmaları devam ediyor. Bunların arasında barış planı ve devamlı gerçekleştirilen çok taraflı görüşmeler yer alıyor.

ABD'nin yanı sıra Avrupa ilk günden beri Ukrayna'ya tam destek veren bir pozisyonda duruyor. AB, Rusya'nın üzerindeki baskıları artırmak için son olarak 19'uncu yaptırım paketini açıkladı ve yaptırımların devam edeceğini ifade etti. Ukrayna'da kalıcı ve adil bir barışın sağlanması için Avrupa dört koldan çalışıyor. Bu çalışmalardan biri de Gönüllüler Koalisyonu. Sık sık toplanan bu koalisyon, Ukrayna'nın kalıcı ve adil barışa ulaşmasında Avrupa'nın dışarıda bırakılmamasını ve ABD'nin de Ukrayna için var olacak güvenlik garantileri arasında yer almasını istiyor. Avrupa, Rusya-Ukrayna savaşının sonunda adil ve kalıcı bir barış sürecinin koşullarının oluşturulmasında tüm aktörlerle beraber masada olmak istiyor.

2026 yılında Ukrayna daha çok finansal ve askerî desteğe ihtiyaç duyacak gibi görünüyor. Aralık ayında AB liderleri Ukrayna'ya 90 milyar avro kredi vermek için anlaşta. NATO'nun

Amerikan silah sistemlerinin Ukrayna için alınmasını teşvik eden PURL girişimi (Önceliklendirilmiş Ukrayna İhtiyaç Listesi-*Prioritized Ukraine Requirements List*) daha fazla paraya ihtiyaç duyacak. Bu zamana kadar sadece 13 üye ülke 2 milyar dolar için söz verdi. Temmuz 2026'da Ankara'da gerçekleşecek NATO Zirvesi'nde bu konuda anlaşmaya varılabilir.

Putin savaş sahasında yavaş ilerlemesine, ekonomik yaptırımlara ve can kayıplarına rağmen hâlâ savaşta kazanan olduğuna inanıyor. Ukrayna'nın işgal ettiği bölgelerinden kolay kolay çekilecek gibi görünmüyor. Her ne kadar Trump ve ABD heyeti Putin'in isteklerine bir yandan göz kırpsa da barışın sağlanması bu yıl da zor bir ihtimal. Nitekim, Ukrayna Devlet Başkanı Volodymyr Zelenskyy hiçbir şekilde ülkesinin çıkarlarından vazgeçmek istemiyor. Savaşın şiddeti artmasa bile barış için hâlâ zamana ve çabaya ihtiyaç var.

Deniz Bal

İKV Uzman Yardımcısı

8. Orta Doğu'da Durulmayan Sular: Suriye'nin Geleceği, İran'da Protestolar ve İsrail'de Seçimler

2025 yılı, Orta Doğu'da kronikleşmiş krizlerin birbirini besleyen bir yapı kazandığı ve bölgesel istikrarsızlığın derinleştiği bir dönem oldu. Suriye'de 2024 yılında rejimin çökmesinin ardından kurulan geçici hükümet, yeni anayasayı geçici olarak uygulamaya aldı ve geçiş dönemi için 2025-2030 yılları planlandı, ancak çatışmaların yoğunluğu geçmiş yıllara kıyasla azalmış olsa da siyasi çözüm yönünde somut bir ilerleme sağlanamadı. Ülke genelinde fiilî bölünmüşlük hâlen devam ediyor ve zaman zaman çatışmalar yaşanıyor. İsrail'in operasyonları ise ayrı bir gerilim hattı oluşturmuş durumda. Suriye ile İsrail arasında ABD arabuluculuğunda güvenlik görüşmeleri yeniden başlasa da Golan ve sınır meselelerindeki çözümsüzlük hâlen devam ediyor. Uluslararası toplumdan her ne kadar toprak bütünlüğünün korunması ve egemenlik haklarına yönelik herhangi bir saldırının kabul edilmeyeceğine dair destek gelse de Suriye krizindeki durum, sorunların çözülmekten ziyade donmuş bir istikrarsızlık hâlinde devam ettiğini gösteriyor.

İran için 2025 yılı hem iç hem de dış baskı ve sorunlar açısından oldukça zor geçti. Suriye'de rejimin çöküşü ve Lübnan'a gerçekleşen müdahaleler, İran'ın bölgedeki etkinliğini giderek zayıflatırken, Haziran 2025'te ABD'nin İran'ın nükleer tesislerine yönelik gerçekleştirdiği operasyon, İran için bir şok etkisi yarattı. Bunlara ek olarak, ekonomik kriz, yükselen yaşam maliyetleri ve enflasyon, artan protestolar ve bunlara karşılık rejimin protestoculara karşı sert yanıtı, İran için giderek büyüyen krizler sarmalının başka bir boyutunu oluşturuyor. Özellikle Aralık 2025'ten itibaren patlak veren ekonomi kaynaklı protestolar, Ocak 2026 itibarıyla daha da büyüdü ve 30'dan fazla vilayette 10 binlerce gösterici sokaklara çıktı. Bazı kaynaklar en az 36 kişinin yaşamını yitirdiğini, binlerce kişinin tutuklandığını bildiriyor. 2026 için İran'ı bekleyen en önemli sorunlar olarak, iç protestolar ve ekonomik kriz sarmalı, bölgede azalan etkinlik ve nükleer müzakere çıkmazı ön plana çıkıyor. Bunlara ek olarak ABD'nin son Venezuela müdahalesinden sonra İran'ın da bir güvenlik tehdidi yaşaması muhtemel görünüyor.

Nitekim Trump yönetimi, nükleer tesis operasyonunu oldukça başarılı bulmuş, İsrail'in bölgedeki güvenlik politikalarına destek açıklamaları yapmış ve İran'a karşı nükleer ve füze programları konusunda sert uyarılar yapmaya devam etmişti. Bunlara rağmen İran da hem bölgesel politikalarından geri adım atmaktan kaçınmıyor hem de rejim karşıtı protestolara oldukça sert yanıt vermeye devam ediyor. İran'ın artan iç ve dış sorunlara rağmen katı politikalarından vazgeçmeyeceği söylemleri, krizler sarmalına yeni boyutlar eklemeye devam ediyor.

İsrail açısından ise 2023'ten beri Gazze'de süren savaş ve saldırı döngüsü, Ekim 2025'te Trump yönetimi arabuluculuğunda bir ateşkes ile son bulmuş görünümü veriyor. Ancak ateşkes çok kırılabilir durumda ve Gazze'de geniş yıkım, gıda, su ve sağlık hizmetlerine erişim sıkıntısı sürüyor. Uluslararası yardım örgütleri ise hâlen faaliyetlerinde İsrail engelleriyle karşılaşılıyor. Batı Şeria'daki yerleşim politikası da durmaksızın devam ediyor. AB başta olmak üzere dünyadan gelen çağrılara ise İsrail'den net yanıtlar gelmemeye devam ediyor. İç politikada Netanyahu hükümetini zorlayan unsurların başında aşırı sağ partilerin saldırgan politikaları ve savaşın gidişatı yer alıyor. Ateşkes bazı koalisyon ortaklarını rahatsız ederken, hükümet içi gerilimler artıyor. Bunlara ek olarak, Netanyahu'nun uzun süredir devam eden yolsuzluk ve rüşvet davaları da ayrı bir gerilim konusu olarak öne çıkıyor. Netanyahu'nun, Kasım 2026'da yapılması planlanan genel seçimleri Haziran 2026'ya çekmeyi planladığı kaydediliyor. Bunu hem iç siyasi baskıları hafifletmek hem de dış politikada yeni girişimlerde bulunarak seçime girmek için yapmak istediği değerlendiriliyor. Son anketlerde Likud hâlâ en büyük parti konumunda olsa da koalisyonun çoğunluğu garantilenemeyecek durumda ve muhalefetin gücü de giderek artıyor. Bazı anketler, çoğu İsrail'in Netanyahu'nun adaylığına karşı olduğunu da gösteriyor. İsrail'in çoklu krizleri hem iç politikadaki belirsizliği derinleştiriyor hem de bölgesel gerilimlerin yönetilmesini zorlaştıran bir faktör olarak öne çıkıyor.

2026 yılına girilirken Orta Doğu açısından temel soru, mevcut krizlerin yönetilebilir bir düzeyde tutulup tutulamayacağı. Suriye'de sınırlı normalleşme adımlarının atılması ihtimali bulursa da kapsamlı bir siyasi geçiş sürecinin kısa vadede gerçekleşmesi olası görünmüyor. İran'ın iç ve dış baskılar karşısında bölgesel politikalarını sürdürmesi, İsrail'de ise seçim sonuçlarının güvenlik odaklı politikaları pekiştirmesi ihtimali, bölgedeki belirsizliklerin devam edeceğine işaret ediyor. Suriye, İran ve İsrail ekseninde yaşanan gelişmeler, Orta Doğu'daki krizlerin birbirinden bağımsız olmadığını, birbirini tetikleyen ve derinleştiren bir nitelik kazandığını da gösteriyor. Suriye'de kalıcı bir siyasi çözümün sağlanamaması, İran'ın bölgesel rolünü kaybetmeme çabasına zemin hazırlarken, İsrail'in güvenlik politikalarını daha sert bir çerçevede şekillendirmesine katkıda bulunuyor. Bu karşılıklı etkileşim, bölgesel istikrarsızlığın yapısal bir karakter kazandığını işaret ediyor. Bu çerçevede, 2026 yılında Orta Doğu'da istikrar beklentilerinden ziyade risk yönetiminin ve krizlerin kontrol altında tutulmasının ön plana çıkması bekleniyor. Bölgesel gelişmelerin seyri, yalnızca Orta Doğu'nun değil, küresel güvenlik ve enerji dengelerinin de şekillenmesinde belirleyici olmaya devam edecek.

Hatice Zeynep ŞEN

İKV Uzman Yardımcısı

9. Yapay Zekâ Devrimi: Bildiğimiz Dünyayı Değiştirme Gücü

2026, yapay zekâ alanında bir kırılma yılı olarak anılacak. Bu, basit bir teknolojik gelişme yılı değil, üretken ve otonom yapay zekâ sistemlerinin toplumun dört bir yanına nüfuz ettiği, ekonomik modelleri yeniden düzenlediği ve günlük yaşamımızı baştan aşağı değiştirme potansiyeli taşıyan bir devrim yılı niteliği taşıyor.

2020'lerin başında yapay zekâ daha çok araç olarak algılanıyordu. Yazı yazan, resim üreten veya belirli görevleri yapan bir yardımcı. Ancak 2026'da bu algı kökten değişiyor. Yapay zekâ artık bir altyapı hâline geliyor ve tıpkı internet veya elektrik gibi ekonomik ve sosyal sistemlerin temel yapı taşı olarak konumlanıyor. Bu, sadece teknolojik yenilik anlamına gelmiyor; iş süreçlerinin, endüstrilerin ve kamusal hizmetlerin yeniden kurgulanması demek.

2026'da en önemli eğilimlerden biri kendi başına plan yapabilen, karar alabilen ve karmaşık işlemleri yürütebilen otonom yapay zekâ sistemleri olacak. Bu sistemler geleneksel yardımcı modellerden farklı olarak bir işi bitirene kadar strateji planlar, uygulama sürecini optimize eder ve sonuç alır. İş dünyası için bu, maliyetlerde çarpıcı düşüşler ve üretkenlikte büyük sıçramalar anlamına geliyor. Ayrıca çoklu yapay zekâ ajanlarının birlikte çalıştığı orkestrasyon sistemleri yaygınlaşacak; örneğin bir ajanın veri topladığı, diğerinin strateji geliştirdiği, üçüncüsünün sonuçları değerlendirdiği süreçler otomatik olarak yürütülecek.

2026'da yapay zekâ tek başına bir dijital fenomen olmaktan çıkıyor ve robotik ile entegre olarak fiziksel dünyaya giriyor. Robotlar artık sadece sensörlerle değil, öğrenen ve çevreyi anlayabilen yapay zekâlarla donatılıyor. Depolarda, üretim hatlarında, sağlık bakımında ve hatta hizmet sektöründe yapay zekâ destekli robotlar günlük işleri daha önce benzeri görülmemiş bir düzeyde otomatikleştirecek.

Teknoloji ne kadar ilerlerse ilerlesin, bunu yönlendirecek etik ve düzenleyici çerçeveler giderek daha kritik hâle geliyor. 2026'da uluslararası ve bölgesel düzeyde yapay zekâ güvenliği, şeffaflık ve hesap verebilirlik standartları gelişecek. Bu çabalar yapay zekânın kötüye kullanılmasını, yanlış bilgi yayılmasını ve ayrımcılığı sınırlamayı hedefliyor.

Yapay zekâ devrimi, iş dünyasını ve istihdam yapısını derinden etkiliyor. Bazı rutin işler otomatikleşirken, özellikle yapay zekâ ile çalışabilen, onu yöneten ve denetleyen uzmanlıklar ortaya çıkacak. Bu dönüşüm, ekonominin bazı sektörlerinde verimliliği artırırken, diğer alanlarda yeniden eğitim ve beceri dönüşümü ihtiyacını da beraberinde getiriyor. 2026, yapay zekânın sadece teknoloji hikâyesi olarak değil; toplum, ekonomi ve kültür hikâyesi olarak da yeniden yazıldığı yıl olarak kayda geçecek. Bu yıl hem fırsatların hem de risklerin yoğunlaştığı bir dönem; doğru politikalar, eğitim reformları ve uluslararası iş birlikleriyle bu dönüşümden en geniş kesimler fayda sağlayabilir.

Bared ÇİL
İKV Uzmanı

10. Küresel Ekonomide 2026: Kritik Mineraller ve Tarife Savaşları

2025 yılı ekonomik ve ticari belirsizliklerin artış gösterdiği ancak ekonomik büyümenin kırılma olsa da devam ettiği bir yıl oldu. 2026 yılında da söz konusu belirsizlikler devam ettiği takdirde, ticaret politikalarındaki riskler sebebiyle büyümenin sınırlı olmaya devam edeceği düşünülüyor. Ayrıca yüksek tarifelerden dolayı düşük gelirli ülkelerin risk altında olduğu ve küresel eşitsizliklerin artış gösterebileceği konusunda da uyarıda bulunuluyor.

Kritik Mineraller Yarışı

2026'da küresel ekonominin en sert rekabet alanlarından biri "kritik mineraller" başlığı olarak karşımıza çıkıyor. Ancak yarışın merkezinde yalnızca yeraltındaki rezervler değil, bu rezervlerin hangi ülkede hangi teknolojiyle işlendiği ve sanayiye hangi hızla entegre edildiği yer alıyor. Bakır, lityum, nikel, kobalt ve nadir toprak elementleri, elektrikli araçlardan şebeke yatırımlarına, veri merkezlerinden savunma sanayisine kadar geniş bir yelpazede stratejik hâle geldikçe, kritik minerallerin "ticari emtia" kimliği zayıflıyor ve "ulusal güvenlik" gündemine yerleşiyor.

Çin'in son yirmi yıldaki stratejisi, özellikle ara mamul üretiminde belirleyici olmasını sağlıyor. Bu nedenle ABD, AB, Japonya ve Güney Kore, 2026'ya girerken tedarik zincirini yalnızca çeşitlendirme değil, aynı zamanda kendi sınırları içinde kapasite kurma hedefiyle yeniden şekillendiriyor. AB'de kritik ham maddelere yönelik düzenleyici çerçevenin güçlendirilmesi ve bürokratik süreçlerin hızlandırılması dikkat çekerken, Almanya ve Fransa gibi sanayi merkezleri, batarya tedarikini garanti altına alacak ortaklık arayışını derinleştiriyor. ABD cephesinde ise Başkan Trump, korumacı çizgisini devam ettirmenin yanında yerli üretim hedefini de dile getiriyor.

Üretici ülkelerde de benzer bir eğilim göze çarpıyor. Endonezya, nikelde ham ihracatı sınırlayan ve ülkede işleme yatırımlarını zorlayan çizgisini sürdürürken; Şili'de lityumun yönetimi ve katma değerini ülkede bırakılması tartışmaları sanayi politikasının merkezinde kalıyor. Sonuç olarak 2026, minerallerin çıkarıldığı coğrafyadan çok, "değerin" nerede üretildiğini belirleyecek bir kapasite yarışına sahne olacak. Bu yarışın kazananları da yalnızca maden zengini olanlar değil, rafinajdan ileri üretime kadar zinciri yönetebilen ülkeler olacak.

Küresel Ticarete Tarife Savaşları Nasıl Yansıyacak?

2026'da küresel ticaretin ana gündemi, klasik anlamda serbestleşmeden ziyade tarifeler, muafiyetler ve "ticari belirsizlik" etrafında şekilleniyor. Trump'ın ikinci döneminde ABD'nin ticaret politikasında görülen genel sertleşme ve yüksek tarifeler, yalnızca ABD-Çin hattını değil, AB, Kanada, Meksika, Japonya ve Güney Kore gibi yakın ortakları da doğrudan etkiliyor. Sonuçta, maliyetlerin artmasına ek olarak, firmaların yatırım kararlarını ücret, enerji ve vergileri düşünerek vermesi gerekiyor.

ABD-Çin gerilimi, 2026'da ticaretin yönünü değiştirmeye devam edecek. Çin'den ABD'ye doğrudan ihracatın payı gerilerken, üretimin bir kısmı Vietnam ve Malezya gibi Güneydoğu Asya ülkelerine kayabiliyor. Bu kayma, sadece üretimin yer değiştirmesinden ibaret değil; beraberinde tedarik zinciri izlenebilirliği ve ABD pazarına giriş koşullarının

da yeniden ele alınmasını gerektiriyor. Kanada açısından ise tarife belirsizliği, bir risk unsuru olarak öne çıkıyor ve buna karşılık enerji ve kritik minerallerde “güvenilir tedarikçi” rolünü büyütme hedefi, ABD ile pazarlık gücünü artırabileceğini gösteriyor.

AB, 2026’da iki yönlü bir gerilimle karşı karşıya. İlk olarak, Çin kaynaklı stratejik sektörlerde dışa bağımlılık endişesi, daha korumacı araçları meşrulaştırıyor. Diğer yandan, büyümenin zayıf seyrettiği bir dönemde ithal ürünlerin fiyatlarının artması, Avrupa sanayisinin rekabetçiliğini daha da zorlayabiliyor. Bu nedenle Brüksel’in rekabetçilik politikalarına odaklanması ve stratejik bağımlılığını azaltma hamleleri daha da ivme kazanabilir.

Sonuç olarak, tarife savaşlarının durdurulması mümkün olmamakla beraber bir denge arayışının olması bekleniyor. Ticaretin daha pahalı, daha belirsiz ve daha politik hâle gelmesi mümkün olabilir. Bu tabloda avantaj sağlayan ülkeler, yalnızca düşük maliyet sunanlar değil, aynı zamanda öngörülebilirliğe sahip olanlar olacak.

Hatice Fulya TOPYILDIZ

İKV Uzman Yardımcısı

11. Elektro-Devlet Çağı ve Elektriğin Jeopolitiği

Son yıllarda enerji dönüşümünün ana eksenini, yalnızca “daha fazla yenilenebilir” hedefi olmaktan çıkıp ulaşım, ısınma, sanayi süreçleri ve dijital altyapıyı kapsayarak “her şeyin elektrifikasyonu” yönüne kayıyor. Bu değişim, klasik “petro-devlet” (fosil yakıt ihracatıyla güç üreten ülkeler) anlayışını aşındırırken, elektrik üretimi ve elektrifikasyon zincirlerinde belirleyici konuma gelen “elektro-devlet” modelini öne çıkarıyor. Bu kavramla vurgulanan farklılık, gücün artık yalnızca enerji kaynağında değil; şebeke altyapısında, bataryada, kritik minerallerde, güç elektroniğinde, veri merkezlerinde ve temiz teknoloji üretim kapasitesinde yoğunlaşması.

Teknoloji ve üretim boyutunda elektrikleşme, ekonomik rekabetçiliğin yeni zeminini kuruyor. Bu noktada AB’nin politikası yalnızca emisyon azaltımı değil; Almanya ve Fransa başta olmak üzere enerji maliyetleri baskısı altında rekabet gücünü koruyacak bir “temiz ama ucuz elektrik” denklemine ihtiyaç duyması. ABD’de ise Trump döneminin “yeniden sanayileşme” söylemi, elektriğin rolünü iki kat büyütüyor: hem yapay zekâ yatırımlarının şebeke kapasitesi ihtiyacı hem de elektrikli ulaşım, batarya ve çip ekosisteminde üretimi ülke içine çekme hedefi, elektrik altyapısını doğrudan ulusal güç meselesi hâline getiriyor.

Bu tabloyu hızlandıran diğer unsur, yapay zekâ ve veri merkezlerinin büyüyen elektrik iştahı. Dijital ekonominin genişlemesi, enerji sistemini daha fazla “elektrik ve altyapı” denklemine kilitlerken, şebeke yatırımı, iletim hatları, depolama ve esneklik piyasaları; klasik enerji politikası başlıkları olmaktan çıkıp teknoloji politikasının parçası hâline geliyor. Bu nedenle ABD’de veri merkezi kümelenmeleriyle birlikte şebeke darboğazları daha görünür olurken, AB’de de sınır ötesi iletim kapasitesi ve sanayiye kesintisiz elektrik tedariki, stratejik özerklik tartışmalarının teknik arka planını oluşturuyor.

Bu dönüşümde öne çıkan aktör ise elektro-devlet tanımını fiilen somutlaştıran Çin. Çin'in gücü yalnızca yenilenebilir enerji kurulumunun yaygınlığından değil; güneş paneli, batarya, elektrikli araç, rüzgâr ekipmanı ve şebeke bileşenleri gibi alanlarda küresel ölçekte üretim ve ihracat kapasitesinden geliyor. Önümüzdeki dönemde enerji dönüşümü, iklim diplomasisinin "taahhütler" düzleminden giderek daha fazla "teknoloji ve maliyet" düzlemine kayacak.

Öte yandan elektro-devlet çağının kırılğanlıkları da netleşiyor: Çin'in yüksek kömür bağımlılığı, aşırı kapasite ve ticari gerilimler; tedarik zincirlerinde etik riskler ve stratejik bağımlılık tartışmaları, ABD ve AB'de ise şebeke izin süreçleri, yatırım finansmanı ve elektrik fiyatlarının sanayi üzerindeki baskısı. Kısacası 2026 itibarıyla elektrik, yalnızca daha düşük karbon yoğunluklu bir enerji seçeneği olmanın ötesine geçerek, ABD'nin yeniden sanayileşme stratejileri, AB'nin rekabetçilik ve stratejik özerklik hedefleri ile Çin'in ölçek ve tedarik zinciri üstünlüğü arasındaki etkileşimde şekillenen yeni bir jeopolitik eksen tanımlayan belirleyici bir unsur hâline gelecek.

Fırat AKAN

İKV Uzman Yardımcısı

12. Çok Kutupluluk Tartışmaları ve Asya-Pasifik Ekseninde Gelişmeler

2025 yılı, uluslararası sistemde çok kutupluluk tartışmalarının daha da görünür hâle geldiği, ancak bu tartışmaların hâlen kavramsal ve pratik açıdan netlik kazanmadığı bir dönem oldu. ABD ile Çin arasındaki stratejik rekabet, küresel güç dengelerini şekillendiren temel dinamik olmaya devam ederken; ticaret, teknoloji, güvenlik ve normlar alanında yaşanan gerilimler, uluslararası sistemin parçalı ve öngörülemez bir görünüm kazanmasına yol açtı. Bu süreçte, tek bir hegemonik merkezden ziyade, farklı bölgesel ve tematik güç odaklarının ön plana çıktığı daha karmaşık bir yapı belirginleşti.

Çin, 2025 yılı boyunca çok kutupluluk tartışmalarının merkezindeki aktörlerden biri olmayı sürdürdü. Ekonomik büyüme oranlarındaki yavaşlama, emlak sektöründeki yapısal sorunlar ve demografik baskılar, Çin ekonomisinin orta ve uzun vadeli görünümüne ilişkin soru işaretlerini artırsa da küresel ticaretteki ağırlığı, üretim kapasitesi ve teknolojik ilerleme hedefleri sayesinde sistematik bir güç olarak konumunu korumaya devam ediyor. ABD ve Avrupa ülkeleriyle yaşanan ticaret savaşları, gümrük tarifeleri ve teknoloji kısıtlamaları, yalnızca ikili ilişkileri değil, küresel tedarik zincirlerini de etkilerken, Asya-Pasifik bölgesi bu gerilimlerin somutlaştığı başlıca alanlardan biri hâline geldi.

Çok kutupluluk tartışmalarının bir diğer boyutunu, Batı merkezli uluslararası düzene alternatif veya tamamlayıcı nitelikte görülen çok taraflı ancak nispeten esnek ittifaklar oluşturdu. BRICS'in genişleme süreci, Şanghay İşbirliği Örgütü'nün Avrasya merkezli güvenlik ve siyasi işlevi ve Küresel Güney ülkelerinin daha görünür hâle gelen söylemleri, uluslararası sistemde kurumsal çeşitliliğin arttığını gösteriyor. Bununla birlikte, bu yapıların Batı'nın yerini alan bütüncül bir alternatiften ziyade, üye ülkelerin pazarlık gücünü artırmayı hedefleyen esnek platformlar olarak işlev gördüğü de değerlendiriliyor. Küresel Güney olarak tanımlanan ülkelerin homojen bir blok oluşturmadığı, farklı

bölgesel öncelikler ve çıkarlar doğrultusunda hareket ettikleri de bu dönemde daha belirgin hâle geldi.

Latin Amerika ülkeleri, 2025 yılı boyunca ABD ile Çin arasındaki rekabetten doğrudan etkilenen bölgelerden biri oldu. Ekonomik kırılganlıklar, dış finansman ihtiyacı ve iç siyasi istikrarsızlıklar, bölge ülkelerinin büyük güçler arasında denge arayışını zorlaştırıyor. Bu durum, çok kutuplu bir sistemde dahi güç ilişkilerinin simetrik olmadığını ve bazı bölgelerin küresel rekabetten daha yüksek maliyetlerle etkilendiğini ortaya koyuyor.

ABD'nin küresel rolü ise 2025 yılında çelişkili bir görünüm sergilemeye devam etti. Bir yandan dünya genelinde çok kutupluluğa çağrılar yükselirken, diğer yandan ABD'nin farklı coğrafyalarda askerî ve siyasi müdahale ihtimallerini gündemde tutması, küresel liderlik iddiasının sürdüğünü gösteriyor. Bu durum, çok kutupluluk tartışmalarının pratikte daha çok rekabet ve güç mücadelesi üzerinden şekillendiğine işaret ediyor. Bu çerçevede, ABD tarafından Ocak 2026'da gerçekleştirilen Venezuela müdahalesi ve Devlet Başkanı Nicolás Maduro ile eşi Cilia Flores'in tutuklanması çarpıcı bir örnek oluşturdu. Ardından Beyaz Saray'dan Grönland'a karşı gelen "ilhak" söylemleri, Kolombiya, Küba ve Meksika'ya karşı artan sert söylemler, demokratikleşme ve bölgesel istikrar gerekçeleriyle Karakas üzerindeki baskıyı artırması; muhalefete açık destek vermesi ve yaptırımları yeniden sertleştirmesi, ABD'nin Batı Yarımküre'de geleneksel nüfuz alanlarını koruma refleksinden vazgeçmediğini ve çok kutupluluk söyleminin pratikte büyük güçlerin kendi etki alanlarını tahkim etmeye devam ettiği bir güç siyaseti zemininde ilerlediğini gösterdi. Nitekim ABD'nin Kasım 2025'te açıkladığı Millî Güvenlik Stratejisi'nde Monroe Doktrini'ne işaret edilerek bunun Trump tarzında uygulanacağı ifade edilmişti. Bu tablo, 2026 yılının özellikle Latin Amerika açısından daha sert müdahale ve baskı dinamiklerine sahne olabileceğine işaret ederken; ABD'nin tek taraflı güç kullanımını önceleyen yaklaşımının, Grönland örneğinde olduğu üzere, Avrupalı müttefiklerle ilişkilerde de yeni gerilim alanları üretme potansiyeli taşıdığını gösteriyor.

Rusya ise çok kutuplu düzenin en güçlü savunucularından biri olarak 2025-2026 döneminde Batı karşıtı jeopolitik hattını daha da derinleştirdi. Ukrayna savaşı ve yaptırımlar nedeniyle Batı ile ilişkiler kalıcı biçimde kopmuş görünümü verirken, Moskova dış politikasını Asya, Orta Doğu ve Küresel Güney'e yönlendirdi. BRICS ve Şanghay İşbirliği Örgütü gibi platformlar üzerinden alternatif siyasi ve ekonomik ağlar kurma çabası, Rusya'nın çok kutupluluğu normatif bir söylemden ziyade Batı merkezli düzeni aşındırma aracı olarak gördüğü değerlendirmelerine neden oluyor. Bu bağlamda Rusya askerî kapasite, enerji diplomasisi ve jeopolitik krizler üzerinden sistem içi bir dengeleyici aktör olma hedefini sürdürmeye devam edecek gibi görünüyor.

Hindistan ise çok kutupluluğu, bloklar arası denge kurma ve stratejik özerklik aracı olarak konumlandırıyor. ABD ile savunma ve teknoloji iş birliğini derinleştirirken, Rusya ile enerji ve silah ticaretini sürdürmesi; aynı zamanda BRICS ve QUAD içinde eş zamanlı yer alması, Yeni Delhi'nin esnek ve çok yönlü dış politika yaklaşımını yansıtıyor. Hindistan, küresel güç mücadelesinde taraf seçmekten kaçınarak, çok kutuplu yapıyı kendi ekonomik büyümesi ve bölgesel liderlik iddiası için kaldıraç olarak kullanıyor. Bu tutum, çok kutupluluğun ideolojik bir kopuştan ziyade pragmatik güç dağılımı üzerinden şekillendiğini gösteren önemli bir örnek oluşturuyor.

Bu tablo, küresel aktörlerin giderek derinleşen krizler karşısında politikalarını daha dikkatli, çok boyutlu ve esnek biçimde yeniden değerlendirmesini zorunlu kılıyor. AB, stratejik özerklik söylemi doğrultusunda Asya-Pasifik ile ekonomik ve siyasi ilişkilerini çeşitlendirmeye çalışsa da güvenlik alanında ABD ile yakın eş güdümü sürdürme eğilimini korumaya çalışıyor. Ancak Vaşington'un giderek daha tek taraflı ve öncelikçi bir çizgi izlemesi, Avrupa'nın stratejik yalnızlaşma riskini artırırken, AB içinde de daha bağımsız ve farklı politika setleri geliştirilmesi yönündeki eleştirileri güçlendiriyor. Türkiye ise Asya ile ilişkilerini derinleştirmeye yönelik adımlarını sürdürürken, bu süreci AB ile ilişkilerden kopuk değil, aksine paralel ve tamamlayıcı bir dış politika hattı içinde yürütme gerekliliğiyle karşı karşıya. Bu çerçevede 2026 yılı, Asya-Pasifik ve Küresel Güney merkezli gelişmelerin çok kutupluluk tartışmalarını söylem düzeyinden çıkararak somut sonuçlara dönüştürüp dönüştüremeyeceğinin ve küresel aktörlerin ABD merkezli güç siyasetine ne ölçüde alternatif tutumlar geliştirebileceğinin test edileceği bir dönem olacaktır.

Hatice Zeynep ŞEN
İKV Uzman Yardımcısı

13. 2026 Yılında AB Genişleme Süreci ve Türkiye

AB'nin genişleme politikası, Rusya-Ukrayna savaşının ardından Birlik gündeminin en önemli konularından bir hâline geldi. 18 Aralık 2025 tarihli AB Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi sonuçlarında genişlemenin barış, güvenlik, istikrar ve refah açısından stratejik öneminin altı çizilirken, aday ülkelerin reform temposunu koruması kadar, Birliğin de iç reform gündemini paralel biçimde ilerletmesi gerektiği vurgulandı. Aynı sonuç metninde 2026 boyunca genişlemenin kurumsal ve sektörel etkilerine dönük daha teknik bir tartışmanın gündeme geleceği mesajı verildi. Bu yaklaşımın sahadaki en somut yansıması, "kademeli entegrasyon" araçlarının genişletilmesi olarak karşımıza çıkacak. AB Konseyinin 2025 genişleme sonuçlarında, Ukrayna ve Moldova'nın 1 Ocak 2026 itibarıyla "Evde Dolaşır Gibi Dolaşım" (*Roam Like at Home*) rejimine katılacağı, Batı Balkanlar için de aynı hedefin 2026 yılı için geçerli olacağı ifade edildi. Bunun yanında bazı aday ülkelerin Tek Avro Ödeme Alanı'na katılımı sayesinde avro cinsinden para transfer maliyetlerinin düşürülmesi gibi üyelik öncesi faydayı görünür kılan adımlar dikkat çekiyor. Bu çerçevenin finansal ayağında ise Komisyonun 2025 Genişleme Paketi kapsamında Batı Balkanlar için büyüme planı, Moldova için büyüme planı ve Ukrayna'ya yönelik destek mekanizmaları üzerinden reform şartlı bir mali mimari kurma eğilimi gözlemleniyor. Ancak, genişleme sürecinin siyasi vetolar ve oy birliği kuralı nedeniyle kesintisiz ilerlemediğinin altını çizmek gerek. Ukrayna ve Moldova'da tarama sürecinin tamamlandığı ve müzakere kümelerinin açılmasına teknik olarak hazır bulunduğu yönündeki değerlendirmelere rağmen, karar alma aşamasında bazı üye ülkelerin blokajı süreci kırılğan kılıyor.

Türkiye açısından resim daha farklı. Komisyonun 2025 Türkiye Raporu, katılım müzakerelerinin 2018'den bu yana fiilen durgun seyrettiğini ve temel haklar, yargı bağımsızlığı ve hukukun üstünlüğü alanlarındaki yapısal kaygıların giderilmediğini kayda geçiriyor. Aynı metinde, AB'nin Türkiye ile "aşamalı, orantılı ve geri döndürülebilir" bir ilişki biçimini koşulluluk çerçevesinde sürdürdüğü belirtiliyor.

2026'ya gelindiğinde, genişleme dosyasında iki paralel hattın belirginleşmesi beklenebilir. Birinci hatta Ukrayna, Moldova ve Batı Balkanlar için kademeli entegrasyon adımlarının, somut fayda üreten sektör başlıkları üzerinden derinleşmesi olası görünüyor. İkinci hatta ise Türkiye ile ilişkilerin üyelik perspektifinden ziyade, karşılıklı çıkar alanlarında ilerletilmesi daha muhtemel bir senaryo olarak öne çıkıyor.

Türkiye-AB Gümrük Birliği'nin Güncellenmesi Tartışmaları

Hizmetler, kamu alımları ve tarımın önemli bir bölümünü kapsam dışı bırakması ve mevcut yapının günümüzün ticaret dinamiklerini yakalamaması nedeniyle, Türkiye-AB Gümrük Birliği'nin güncellenmesi tartışmaları hâlen önemini koruyor. Ancak doğrudan ekonomi ve ticaretle ilgili bu mesele, siyasi gerilimlerden dolayı yıllardır sürüncemede bırakılıyor. Buna karşın son dönemde Gümrük Birliği'nin işleyişinin iyileştirilmesine yönelik daha pragmatik adımların atıldığı da gözlemleniyor. Nitekim Türkiye ve AB, 2024 ve 2025'te yeniden canlandırılan üst düzey diyaloglar üzerinden, Gümrük Birliği'nin günlük işleyişini etkileyen teknik ve sektörel pürüzlerin giderilmesi konusunda bazı adımlar attı. Buna rağmen kısa vadede güncelleme konusunda yasal bir adımın atılmasının olası görünmediği ve bunun siyasi iklimle doğrudan bağlantılı olduğu anlaşılıyor. Dolayısıyla 2026'da Yüksek Düzeyli Ticaret Diyalogu gibi mekanizmalar üzerinden gümrük süreçlerinin dijitalleşmesi, elektronik belgelerin yaygınlaştırılması, menşe kuralları uyumu ve e-ticaret uygulamalarına dönük teknik yakınsama gibi adımların atılması daha olası. Ayrıca altını çizmek gerekir ki AB'nin kendi gümrük reformu gündemi Türkiye'yi dolaylı ama somut biçimde etkileyebilir. Özellikle AB'nin 150 avro altındaki e-ticaret gönderilerine gümrük vergisi getirmesi ve Türkiye'nin de bu düzenlemeye dâhil edilmesi, AB'ye e-ticaret yapan satıcılar ve KOBİ'ler açısından maliyet ve uyum yükünü artırabilecek bir gelişme olabilir.

AB Sınırlarında Dijital Dönüşüm ve Türkiye

AB'nin sınır yönetimi ve göç politikalarındaki dijital dönüşüm gündemi, "Akıllı Sınırlar" (*Smart Borders*) paketi ekseninde ilerliyor. Bu çerçevede, Kasım 2024 için planlanan ancak çeşitli hazırlık sorunları nedeniyle ertelenen AB Giriş Çıkış Sistemi (EES), 12 Ekim 2025 itibarıyla kademeli şekilde devreye alındı. EES ile Schengen dış sınırlarında üçüncü ülke vatandaşlarının giriş ve çıkış kayıtları biyometrik verilerle birlikte dijital ortamda tutulacak. Pasaportlara fiziki damga basılması uygulamasının sona ermesi için ise Nisan 2026 hedefi belirlendi. Bu yönüyle sistem, vizeye tabi bordo pasaport sahipleri kadar, kısa süreli seyahatlerde vizeden muaf olan pasaport gruplarının sınır geçiş pratiğini de daha veri odaklı ve daha sıkı bir denetim hattına taşıyor.

EES'nin tamamlayıcı unsuru olarak tasarlanan Avrupa Seyahat Bilgi ve Yetkilendirme Sistemi (ETIAS) ise vizesiz seyahat hakkına sahip yolcular için seyahat öncesi "ön onay" uygulaması öngörüyor. Resmî takvimde ETIAS'ın 2026'nın son çeyreğinde faaliyete geçmesi öngörülüyor. Türkiye'nin, Schengen Alanı'na vizesiz seyahat eden ülkeler arasında yer almadığının altını çizmek gerek.

Türkiye ile AB arasındaki Vize Serbestisi Diyalogu'nda 72 kriterden geriye kalan altı başlıkta uzun bir süredir ilerleme kaydedilemedi. Terörle mücadele mevzuatının AB standartlarıyla uyumu başta olmak üzere kalan kriter paketinde süren görüş ayrılıkları, "vizesiz Avrupa" hedefinin kısa vadede siyasi karşılığını zayıflatıyor. Buna karşılık, mevcut

vize sıkışıklığına yanıt üretmek amacıyla AB tarafında 15 Temmuz 2025 tarihli “kademeli kolaylaştırma” (*cascade*) yaklaşımı devreye alındı ve düzenli ve kurallara uygun vize kullanım geçmişi bulunan başvuru sahipleri açısından daha uzun süreli çok girişli vize verilmesinin önü açıldı. Ancak 2026 yılında göç ve güvenlik gündeminin sertleştiği bir Avrupa ikliminde Türkiye açısından “tam vize serbestisi” başlığında hızlı bir adımın atılması çok olası görünmüyor.

2026 Yılında AB Yeşil Gündemi ve Türkiye

Avrupa Yeşil Mutabakatı, yeni hedef ilanlarından ziyade uygulama, denetim ve sadeleştirme ekseninde bir dönüşüm geçiriyor. AB, rekabetçilik kaygılarıyla şirketler üzerindeki raporlama yükünü hafifletmeye yönelik “*stop-the-clock*” yaklaşımını benimsemeye başlasa da 2026 yılı teknik kuralların kesinleştiği ve maliyetlerin somutlaştığı bir dönem olacak. Türkiye açısından sürecin en belirleyici başlığı, uygulama dönemi 1 Ocak 2026 tarihinde başlayan Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması. Bu tarih, AB pazarına demir-çelik, alüminyum ve çimento gibi karbon yoğun ürünler tedarik eden Türk firmaları için gömülü emisyon hesaplamalarının doğrulanması ve karbon maliyetlerinin fiilen devreye girmesi anlamına geliyor. Yeşil gündemin ticareti doğrudan etkilediği ikinci dikkat çekici konu ise AB ürün standartlarının katılması. Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Tüzüğü’nün genel uygulama tarihi 12 Ağustos 2026 olarak belirlendi. Bu gelişme, gıda, kimya ve e-ticaret ihracatında malzeme kompozisyonu ve geri dönüştürülebilirlik standartlarını zorunlu kılarak teknik uyum maliyetlerini artıracak bir eşik olarak değerlendiriliyor. Benzer şekilde, AB Bataryalar Tüzüğü kapsamında batarya performans sınıfları uygulamasının 18 Ağustos 2026 itibarıyla devreye girmesi, otomotiv yan sanayide “dijital ürün pasaportu” ve “karbon ayak izi beyanı” gibi kavramları istisna olmaktan çıkarıp standart hâline getiriyor.

2026 Yılında AB Rekabetçilik Gündemi ve Türkiye

AB’nin rekabetçilik gündemi, son dönemde sadeleştirme, stratejik özerklik ve yatırımların artırılması gibi başlıklar üzerinden şekilleniyor. “Rekabetçilik Pusulası” ve “Temiz Sanayi Mutabakatı” gibi siyasi belgelerle çerçevesi çizilen bu yaklaşım, sanayideki karbonsuzlaşma hedefini bir maliyet unsuru olmaktan çıkarıp, küresel bir teknoloji ve büyüme kaldıracı hâline getirmeyi amaçlıyor. Brüksel, Tek Pazar’ın önündeki bürokratik engelleri kaldırarak şirketlerin sınır ötesi faaliyetlerini hızlandırmaya odaklanırken, bu stratejinin Türkiye’ye yansımaları hem riskleri hem de teknik uyum fırsatlarını barındırıyor. Türkiye açısından 2026’nın en kritik ve somut gündem maddesi, çelik sektöründeki koruma önlemlerinin geleceği olarak öne çıkıyor. Mevcut çelik koruma önlemlerinin 30 Haziran 2026 tarihinde sona erecek olması nedeniyle Avrupa Komisyonu, küresel kapasite fazlasına karşı yeni bir çerçeve hazırlığı içerisinde. AB Konseyinin Aralık 2025’te müzakere yetkisini onaylamasıyla ciddiyet kazanan bu süreç, Türk çelik sektörü için kota ve vergi mimarisinin sıkışması ihtimalini artırıyor. Diğer yandan, AB’nin küresel rekabette geri kalmamak için şirketler üzerindeki raporlama yükünü hafifletme eğilimi, Türk tedarikçiler için dolaylı bir rahatlama imkânı yaratıyor. Finansal ve dijital alanda ise 2026, kuralların netleştiği bir yıl olma özelliği taşıyor. “Tasarruf ve Yatırımlar Birliği” girişimiyle sanayi dönüşümünü finanse edecek sermaye yapısı güçlendirilmeye çalışılırken, dijital rekabet kurallarının daha sert uygulanması bekleniyor.

2026 Yılında AB Dijital Gündemi ve Türkiye

AB, dijital dönüşümü yalnızca teknolojik bir süreç olarak değil, rekabetçilik ve güvenliğin temel taşı olarak konumlandırıyor ve bu vizyonu yeni mevzuat ve yatırım araçlarıyla destekliyor. 2026 yılı, bu dönüşümün kâğıt üzerindeki kurallardan sahadaki uygulamaya geçtiği bir dönem olacak. Bu dönemin en önemli bileşeni olan Yapay Zekâ Yasası, kademeli geçiş sürecinin ardından 2 Ağustos 2026 tarihi itibarıyla tam uygulanır hâle gelecek. Söz konusu tarih, AB Tek Pazarı'na yönelik yazılım, gömülü sistem veya finansal modeller geliştiren Türk teknoloji firmaları ve imalatçıları için yeni bir dönemin başlangıcını simgeliyor. Bu kapsamda, risk sınıflandırması ve teknik dokümantasyon gibi uyum yükümlülükleri temel bir hukuki zorunluluk ve şart hâline geliyor. Veri ekonomisi ve siber güvenlik stratejileri kapsamında, "bağlantılı ürünler" (*connected products*) için belirlenen yeni kuralların 2026 yılının sonbahar aylarında bütünüyle şekillenmesi bekleniyor. AB Veri Tüzüğü kapsamında, ürün tasarımında veriye erişimin kurgulanmasını zorunlu kılan düzenleme, 12 Eylül 2026 sonrasında piyasaya sürülecek ürünler için geçerli olacak. Bu durum, özellikle otomotiv, beyaz eşya ve makine sektöründeki Türk ihracatçıların ürün mimarisini ve satış sonrası servis modellerini gözden geçirmesini zorunlu kılıyor.

AB "Made in Europe" Gündemi ve Türkiye

Komisyondun 2026 Çalışma Programı'nda netleşen "temiz teknolojinin geleceğini Avrupa'da üretme" hedefi, Türkiye açısından AB pazarına erişimde fiyat ve kalite dengesinin yanına menşe ve tedarik dayanıklılığı kriterlerinin de eklendiği yeni bir rekabet safhasını başlatma potansiyeli taşıyor. Bu yeni politik vizyonun somutlaştığı en önemli yasal adımlardan biri, 2024 yılında yürürlüğe giren Net Sıfır Sanayi Yasası olarak karşımıza çıkıyor. "Made in Europe" söylemini teknik bir çerçeveye oturtan bu yasa, AB'nin temiz teknoloji alanındaki stratejik kapasitesini artırmayı hedefliyor. Yasanın merkezinde, 2030'a kadar AB'nin yıllık temiz teknoloji talebinin en az %40'ının Avrupa'da üretilmesi hedefi yer alıyor. Benzer bir şekilde AB üretim kapasitesini korumaya çalışan ve 2024'te yürürlüğe giren Kritik Ham Maddeler Yasası, AB'nin temiz teknoloji ve savunma/havacılık sektörleri için hayati önem taşıyan ham maddelerin güvenli, çeşitli ve sürdürülebilir tedarikini sağlamak amacıyla tasarlanmıştı. "Made in Europe" kavramının somutlaştırıldığı girişimlerden bir diğeri, 26 Şubat 2025 tarihinde açıklanan Temiz Sanayi Mutabakatı oldu. Bu girişim, Avrupa'nın sanayi stratejisini yalnızca karbon emisyonlarının azaltılmasıyla sınırlı tutmayan, aynı zamanda bu dönüşümü ekonomik büyüme, kaliteli istihdam ve stratejik rekabet gücü için bir kaldıraç olarak konumlandıran yeni bir çerçeve sunuyor.

Türkiye için asıl risk, 2026 yılında belirginleşecek olan "zorunlu yerel içerik" (*local content requirements*) düzenlemeleri olarak karşımıza çıkıyor. Komisyondun 5 Mart 2025 tarihli "Avrupa Otomotiv Sektörü için Sanayi Eylem Planı", özellikle elektrikli araç bataryaları ve bileşenlerinde "Avrupa içeriği" şartını açıkça gündeme getirmişti. Yakında yasalaşması beklenen Sanayinin Karbonsuzlaştırılmasını Hızlandırma Yasası ve Döngüsel Ekonomi Yasası, bu şartların yasal dayanağını oluşturması muhtemel. Bu durum, Gümrük Birliği kapsamında "serbest dolaşım" hakkına sahip olan Türk ürünlerinin, üretim yeri AB sınırları içinde olmadığı gerekçesiyle teknik engellere takılması riskini doğuruyor. Türkiye'nin, AB pazarına yüksek oranda entegre üretim yapısı, teknik mevzuat uyumu ve stratejik sektörlerdeki yatırım potansiyeli göz önünde bulundurularak, "Avrupa İçeriği"

şartlarının esnek yorumlanması ve Türkiye'nin bu çerçevenin dışında bırakılmaması gerekiyor. Bu bağlamda, Komisyon nezdinde diplomatik girişimlerin yoğunlaştırılması hem Gümrük Birliği güncelleme sürecine hem de Türkiye'nin AB değer zincirlerindeki rolüne katkı sağlayacaktır.

AB Güvenlik ve Savunma Gündemi ve Türkiye

AB'nin güvenlik politikası, Ukrayna Savaşı'nın yarattığı varoluşsal tehdit ve transatlantik belirsizlikler ışığında, klasik diplomatik söylemlerden sıyrılarak doğrudan savunma sanayii kapasitesi ve tedarik güvenliği odaklı bir yapıya dönüşüyor. Bu dönüşümün finansal omurgasını oluşturan SAFE (*Security Action for Europe*) aracı, 150 milyar avroluk kredi hacmiyle 2025 yılında yürürlüğe girerken, Avrupa'nın savunma ekosistemini yeniden tanımlayan EDIP (Avrupa Savunma Sanayii Programı) ise Aralık 2025'te nihai onayını aldı. SAFE ve EDIP mekanizmalarının merkezinde yer alan "Avrupa'dan tedarik" kriteri, savunma tedarik zincirini AB odaklı bir yapıya kavuşturmayı amaçlıyor. Türkiye, SAFE kapsamında doğrudan kredi imkânlarına erişemese de ortak tedarik programlarına alıcı ülke olarak katılabilecek, AB içerisindeki yerleşik Türk şirketleri ise tedarikçi olabilecek. Ayrıca Türkiye merkezli şirketler de belirli oranlarda alt yüklenici olarak yer alabilecek. Son bir yılda Türkiye'nin savunma ihracatı yaklaşık %30 artarak 7 milyar avroyu aştığı düşünüldüğünde, Türk ve Avrupalı savunma sanayileri arasında iş birliği imkânlarının 2026 yılında da artarak devam edeceği öngörülebilir.

Ahmet Emre USTA

İKV Uzmanı

14. Artemis II: İnsanlığın Ay'a Geri Dönüşü ve Yeni Bir Keşif Çağı

2026 yılı, insanlı uzay keşifleri açısından bir dönüm noktası olarak tarihe geçmeye hazırlanıyor. Yarım asırdan uzun bir süredir Dünya'dan Ay'ın çevresine insanlı bir uçuş yapılmadı. Son olarak Apollo 17 göreviyle 1972'de astronotlar Ay'ın çevresinde dolaşmıştı. Artemis II, tam da bu boşluğu dolduracak ve insanlığı yeniden Ay'a yakın mesafeye taşıyacak bir adımı temsil ediyor.

Artemis II, NASA'nın Artemis programı kapsamında gerçekleştirilecek ilk insanlı görev olma özelliğine sahip. 2026'da Florida'daki Kennedy Uzay Merkezi'nden fırlatılması planlanan bu görevde üç Amerikalı ve bir Kanadalı olmak üzere dört astronot, Orion uzay aracıyla Ay'ın çevresinde yaklaşık 10 gün sürecek bir uçuş gerçekleştirecek. Bu uçuş, Ay'a iniş değil, Ay'ın çevresine yakın bir geçiş olacak. Geliştirilen sistemlerin yaşam destek, navigasyon, iletişim ve diğer kritik fonksiyonları gerçek derin uzay ortamında test edilerek sıradaki görevlerin güvenliği ve başarısı için veri toplanacak.

Artemis II'nin teknik ve sembolik önemi teknik hazırlık ve geleceğe açılan kapı ve küresel iş birliği ve yeni keşif ufukları olmak üzere iki ana ekseninde değerlendirilebilir. Orion ve ona güç veren *European Service Module* gibi bileşenler, derin uzayda insan taşıyabilecek operasyonel sistemler olarak ilk kez canlı test edilecek. Buna ek olarak, astronotlar kendi biyolojik tepkilerini izlemek üzere bilimsel deneyler de gerçekleştirecek. Bu özellikle radyasyon gibi Ay'dan ve Dünya'nın manyetosferinden uzak mesafelerde karşılaşılabilecek riskleri anlamak açısından kritik.

Artemis programı, yalnızca NASA'nın değil, Avrupa Uzay Ajansı (ESA) gibi uluslararası ortakların da katkısıyla yürütölüyor. Orion'un arkasındaki servis modölü Avrupa mühendislerinin eseri. Bu, böylesi büyük girişimlerin artık sadece ulusal çabalarla değil küresel ortaklıklarla gerçekleştirildiğini gösteriyor.

Artemis II, tek başına Ay yüzeyine inişin ötesinde, daha geniş bir vizyonun parçası. Artemis programının nihai hedefi, Ay'da sürdürülebilir bir insan varlığı oluşturmak ve burayı gelecekte Mars gibi daha uzak hedeflere açılan bir alan olarak kullanmak. Bu bağlamda Artemis II, sadece insanları Ay'a yaklaştıran bir görev değil, yeni bir keşif çağının ilk somut adımı olarak da okunmalı.

Üye ölkelerde bilim, teknoloji ve uzay politikası alanında çalışan uzmanlar için Artemis II, uluslararası iş birliklerinin pratik sonuçlarını görmek ve derin uzaydaki insan operasyonlarına hazırlanmak açısından önemli bir kilometre taşı. Bu misyonun sonuçları, sadece Ay araştırmalarıyla sınırlı kalmayacak, uzun vadede insanlığın Dünya yörüngesinin ötesinde sürdürülebilir bir yaşam kurma çabalarının temel taşlarını oluşturacak.

Bared ÇİL
İKV Uzmanı